

TỔNG QUAN THỊ TRƯỜNG DỊCH VỤ GIẢI CHẠY MARATHON SAU DỊCH BỆNH COVID-19

● NGUYỄN XUÂN THÀNH

TÓM TẮT:

Thị trường dịch vụ giải chạy, cũng như các dịch vụ sự kiện khác, chịu ảnh hưởng nghiêm trọng bởi dịch bệnh Covid-19. Nghiên cứu này nhằm trả lời câu hỏi về tình hình thị trường dịch vụ giải chạy ngay sau khi bước sang giai đoạn bình thường mới. Bằng phương pháp thống kê mô tả, nghiên cứu mô tả lại sự phát triển của thị trường giải chạy trước và ngay sau khi dịch bệnh Covid-19 lắng xuống. Nghiên cứu cũng sử dụng phương pháp thống kê mô tả để quan sát về chất lượng của 5 giải chạy lớn tại Hà Nội và Hồ Chí Minh. Bên cạnh đó, bằng cách sử dụng phương pháp phỏng vấn nhanh các vận động viên (VĐV), nghiên cứu làm rõ hơn nguyên nhân của những sự thay đổi đó. Từ đó, đưa ra bức tranh tổng quát về thị trường dịch vụ giải chạy về giải hạn và tác động của dịch bệnh tới thị trường này. Đồng thời, nghiên cứu dựa vào kết quả đó để đưa ra những kiến nghị cho các cơ quan quản lý địa phương về việc phát triển và quản lý thị trường mới này.

Từ khóa: giải chạy, marathon, dịch vụ thị trường giải chạy, dịch bệnh Covid-19.

1. Đặt vấn đề

Trước năm 2020, khi dịch bệnh Covid-19 chưa diễn ra, nghiên cứu của Nguyễn Xuân Thành (2021) đã chỉ ra rằng tốc độ tăng trưởng của các giải chạy trong cả nước là rất lớn, tính liên tục trong 7 năm trở lại đây. Rất nhiều địa phương đã nhìn nhận giải chạy là cơ hội tạo sự kiện điểm nhấn, không chỉ thu hút du lịch mà còn quảng bá hình ảnh địa phương. Do đó, các giải chạy mới liên tục được mở ra. Tuy nhiên, với đặc thù là một dịch vụ sự kiện đông người, ngoài trời, các giải chạy bị ảnh hưởng nghiêm trọng do dịch Covid-19 xảy ra.

Năm 2020 và năm 2021, dịch bệnh Covid-19 ảnh hưởng nghiêm trọng tới các ngành kinh tế của Việt Nam. Trong đó, ngành Dịch vụ chịu ảnh

hưởng nặng nề nhất. Với đặc thù là sự kiện thể thao đông người, ngoài trời, tất cả các ban tổ chức giải chạy đều bị ảnh hưởng nghiêm trọng. Tại Việt Nam, năm 2021, chịu tác động cực kỳ nặng nề của dịch bệnh. Các tỉnh, thành phố trong cả nước lần lượt thực hiện các biện pháp giãn cách xã hội. Nghiêm trọng nhất là TP. Hồ Chí Minh với 3 tháng giãn cách xã hội, từ tháng 7 đến tháng 10 năm 2021, ảnh hưởng nghiêm trọng tới đời sống và kinh tế của người dân. (Bach Xuan Tran và cộng sự, 2020)

Sau thời gian giãn cách, người dân, doanh nghiệp và tổ chức dần dần trở lại với cuộc sống. Chính quyền và người dân tập trung trước tiên vào việc tiêm phủ vaccine, từ từ mở lại các dịch vụ thiết

yếu phục vụ đời sống người dân. Dịch vụ thể thao cộng đồng như giải chạy marathon không được coi là hàng hóa, dịch vụ thiết yếu nên tiếp tục đóng băng thị trường. Các ban tổ chức cố gắng để thực hiện trách nhiệm xã hội trong việc chung tay chống dịch, đồng thời cũng thường xuyên dò xét phản ứng của thị trường, người dân và chính quyền trong việc quay trở lại.

Tối ngày 20/3/2022, Danang Manulife International Marathon - giải chạy đầu tiên sau thời gian dài Covid đã chính thức được phép tổ chức trở lại. Tiếp theo đó, các giải chạy nhanh chóng được hồi sinh. Sự quay trở lại của các giải chạy giải quyết vấn đề kinh doanh cho doanh nghiệp. Wicker P. và cộng sự (2012) đã nghiên cứu tới mức độ tiêu dùng của người tham gia sự kiện marathon tại 3 giải lớn ở Đức. Họ cũng công bố rằng sự hài lòng và kỳ vọng về sự hài lòng là nhân tố tác động tới quyết định quay trở lại giải chạy. Bằng việc tiêu dùng cho các nhu cầu ăn, ở, đi lại, không chỉ các doanh nghiệp tổ chức sự kiện được vực dậy, các tiểu thương kinh doanh tại các thành phố, nơi tổ chức cũng có nguồn khách hàng trở lại. Trong bối cảnh sau gần 2 năm giãn cách, các giải hoãn hủy, kỳ vọng của các VĐV về hoạt động ngoài trời bị nén lại và kỳ vọng về tương lai của sự kiện được đặt lên rất cao.

Bên cạnh đó, giải chạy không chỉ là giải pháp đáp ứng kỳ vọng kinh doanh của các doanh nghiệp, mà còn là mang quyết tâm chính trị của một xã hội sẵn sàng “bình thường mới” của chính quyền các địa phương. Theo mô hình của Gehl (2010), thành phố đáng sống là thành cần hội đủ 4 yếu tố: đảm bảo sức khỏe cho người dân, phát triển bền vững, có không gian tương tác xã hội và đảm bảo an toàn. Bối cảnh dịch bệnh càng thách thức các tiêu chí trên. Các mối an toàn từ sức khỏe dài hạn của người dân đến các công tác phòng chống dịch luôn chồng chéo, đan xen vào nhau. Một sự kiện động người, tổ chức ngoài trời, về sức khỏe được tổ chức chính là thông điệp lý tưởng từ chính quyền địa phương khi quảng bá hình ảnh thành phố trong điều kiện “bình thường mới”. Tổ chức thành công giải chạy trong an toàn là bước ngoặt quan trọng để người dân tự tin bước vào thời kỳ hậu Covid-19.

Nghiên cứu này tìm hiểu sự thay đổi của thị trường dịch vụ giải chạy thời kỳ hậu Covid-19. Câu hỏi nghiên cứu được đặt ra: Dịch Covid-19 tác động như thế nào trong sự phát triển dài hạn của thị trường dịch vụ thể thao giải chạy? Liệu rằng đã tăng trưởng về dịch vụ giải chạy từ trước dịch bệnh bị tác động ra sao sau một thời gian dài không được triển khai tổ chức... Nghiên cứu cũng đào sâu tìm hiểu nguyên nhân và động cơ phía sau những thay đổi này. Qua nghiên cứu, nhận định dài hạn của kinh tế thể thao trong mảng dịch vụ giải chạy được khám phá và bộc lộ rõ ràng hơn.

2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng phương pháp thống kê mô tả kết hợp với phỏng vấn nhanh các vận động viên nhằm tìm ra bức tranh tổng quan của thị trường và nguyên nhân phía sau của sự thay đổi thời kỳ hậu Covid-19. Sử dụng phương pháp thống kê, nghiên cứu thống kê các giải chạy lớn đã diễn ra từ năm 2013 đến năm 2022. Các giải half - marathon, Ironman cũng được đưa vào thống kê do đối tượng khách hàng và tính chất tổ chức sự kiện tương tự như giải marathon. Một số giải chạy quy mô nhỏ, do doanh nghiệp hoặc tổ chức nhỏ đứng ra tổ chức được bỏ qua vì tác động xã hội và truyền thông không mạnh mẽ như các giải lớn.

Bên cạnh đó, nghiên cứu sử dụng phương pháp thống kê để kiểm đếm số lượng người tham gia 5 giải chạy lớn nhất của Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh. Do Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh là trung tâm kinh tế, văn hóa của cả nước, thuận tiện về di chuyển và lưu trú, nên các giải chạy này trở nên nổi tiếng và phát triển nhanh chóng. Do đó, đây cũng có thể coi là những giải chạy có số lượng vận động viên đông nhất cả nước. Phương pháp thống kê giúp ta tìm hiểu sự tăng trưởng của các giải chạy này, tìm hiểu hành vi của khách hàng thông qua các giải chạy này.

Dữ liệu thống kê dựa vào kết quả về đích theo hệ thống tính giờ, do ban tổ chức giải công bố. Đây là con số vận động viên được ghi nhận đã hoàn thành thủ tục lấy số chạy (số BIB), tức là con số này không bao gồm các khách hàng đã trả tiền mua số BIB, nhưng không đến lấy. Con số thực tế đăng ký sẽ lớn hơn. Do một số giải không có chip time tính

giờ điện tử cho cự ly 5km, nên để có thể dễ dàng so sánh sự tăng trưởng và quy mô các giải, nghiên cứu đã sử dụng tổng số vận động viên của các cự ly có chip time: 10km, 21km và 42km.

Sau khi thấy được sự thay đổi của thị trường sau khi Covid-19 xảy ra, bước tiếp theo, nghiên cứu tìm hiểu nguyên nhân dẫn đến sự thay đổi này. Sử dụng phương pháp phỏng vấn nhanh, chúng tôi tiếp cận 20 vận động viên nghiệp dư, đã có thời gian tham gia chạy bộ từ 1 năm tới 5 năm để hỏi về nguyên nhân. Phỏng vấn về hành vi, động lực đăng sau việc đăng ký giải chạy sau khi dịch Covid-19 lắng xuống của chính họ và những người bạn chạy trong cộng đồng của họ.

3. Kết quả nghiên cứu

Do tác động của đại dịch Covid-19, nhiều giải chạy đã phải hủy. Năm 2020, có tổng số 15/36 giải chạy bị hủy. Ảnh hưởng của dịch Covid-19 tiếp tục nặng nề vào năm 2021, khi có 30/35 giải bị hủy. Nghiên cứu chỉ thống kê 35 giải đã có kế hoạch tổ chức cụ thể, ngoài ra, còn nhiều ban tổ chức quyết định không tổ chức vào năm 2021. Điều này là phù hợp với tình hình dịch bệnh chung của xã hội. Năm 2020, tình hình dịch bệnh tại Việt Nam chưa thực sự nghiêm trọng. Giãn cách xã hội diễn ra cục bộ, cần nhắc nhiều yếu tố mục tiêu kép “chống dịch kết hợp với duy trì kinh tế”. Do đó, nhiều giải vẫn được tổ chức. Tuy nhiên, sau tháng 4/2021, toàn bộ các sự kiện chạy bộ bị hủy, vì mục tiêu cao nhất là chống dịch. (Bảng 1)

Bảng 1. Số giải marathon/bán marathon được tổ chức và bị hủy trong giai đoạn dịch bệnh Covid-19 năm 2020 và 2021

Năm	Số giải đã tổ chức	Số giải phải hủy	Tổng
2020	21	15	36
2021	5	30	35

Năm 2022, sau khi dịch bệnh được khống chế cơ bản. Các giải chạy đã quay trở lại. Bất ngờ hơn cả, số lượng giải chạy tăng cao hơn trước thời điểm trước Covid-19: 46 giải tổ chức năm 2022, so với 36 giải có kế hoạch tổ chức năm 2020 (đã tính cả các

giải phải hủy do dịch bệnh tác động). Mức tăng 28% về số lượng giải trong cả nước giúp thị trường ngay lập tức lấy lại được nhịp độ tăng trưởng nhanh của thị trường dịch vụ giải chạy. (Hình 1)

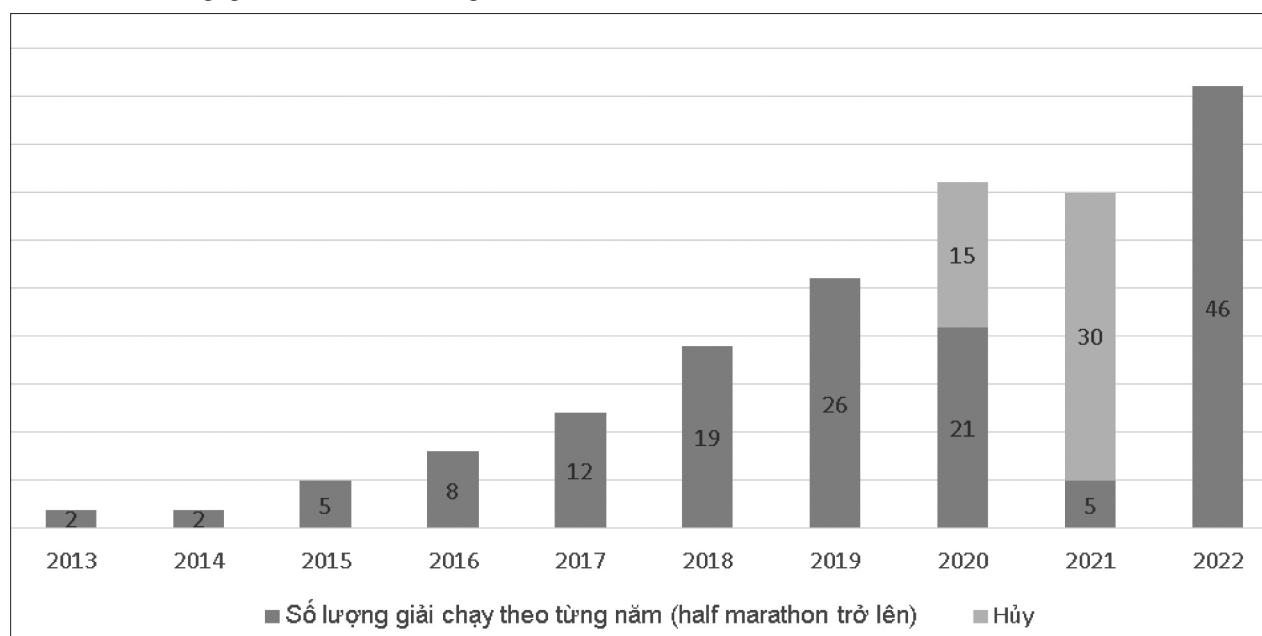
Bên cạnh việc mở rộng về số lượng, các giải chạy lớn cũng chứng kiến sự mở rộng về số lượng. Hai giải chạy lớn là Long Biên Marathon, Vpbank Hanoi Marathon tuyên bố có khoảng 10,000 vận động viên đăng ký giải. Đây là ghi nhận tăng trưởng đột biến so với thời kỳ trước Covid (Hình 2). Hai giải lớn khác là VnExpress Hanoi Midnight Marathon và Techcombank Hochiminh Marathon dự kiến tổ chức vào tháng 12/2022 cũng kỳ vọng số lượng lớn tương tự. Giải HCMC Marathon tổ chức vào tháng 1/2021, tức thời điểm trước khi giãn cách xã hội gay gắt, ghi nhận mức sụt giảm khoảng 1/3. Đây là mức sụt khá nhẹ so với mặt bằng chung của ngành dịch vụ.

Đặc biệt, nhiều giải marathon được tổ chức lần đầu tiên. Thống kê có 15/46 giải lần đầu tiên được tổ chức, tương đương 1/3 số lượng giải tổ chức trong năm. Nhiều địa phương lần đầu tiên có giải chạy. Việc này tiếp nối đà tăng trưởng các giải chạy mới từ trước dịch bệnh Covid-19. Với chính quyền các địa phương, việc tổ chức các giải chạy trong bối cảnh dịch bệnh không có điểm kết thúc cũng là một rủi ro chính trị lớn. Tuy nhiên, các địa phương cũng nhận định giải chạy như một hình ảnh chính trị về năng lực đưa xã hội vào trạng thái “bình thường mới”. Việc tổ chức lại hoạt động xã hội ngoài trời, quy mô lớn, phạm vi hoạt động lớn, giúp cho người dân vững tâm vào sự trở lại bình thường của xã hội.

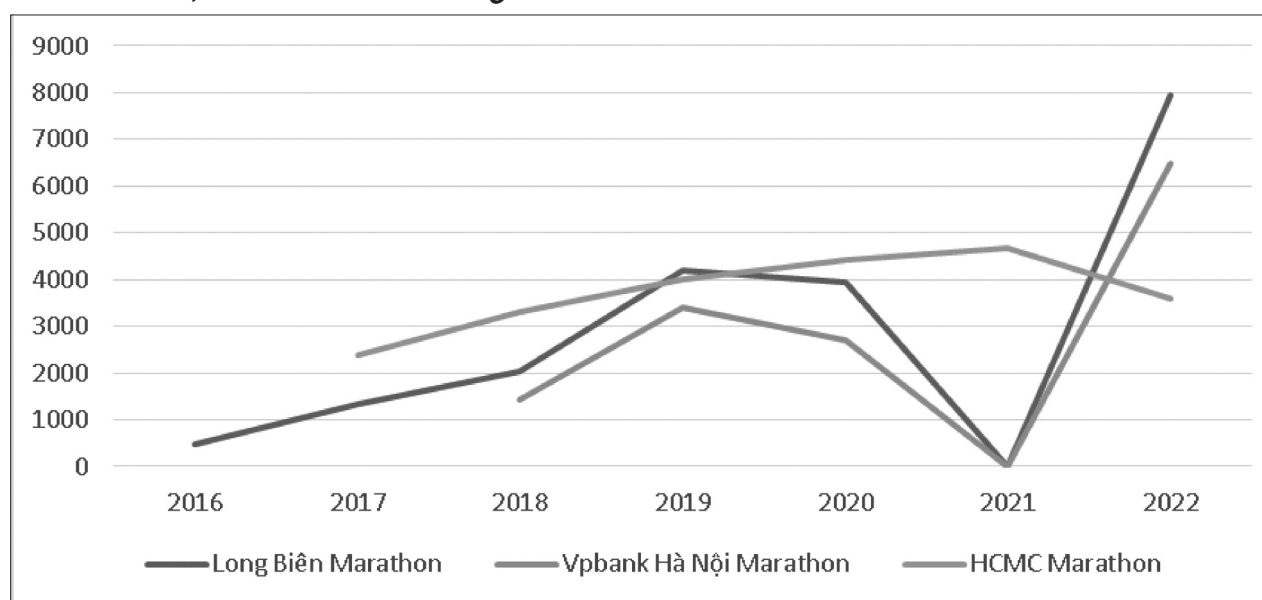
Để tìm hiểu nguyên nhân của sự tăng trưởng bùng nổ về số lượng vận động viên tham gia giải chạy, nghiên cứu thực hiện phỏng vấn nhanh 20 vận động viên có tiểu sử, trình độ khác nhau. Qua phỏng vấn, các vận động viên đưa ra những nguyên nhân như sau:

Nhiều vận động viên đã đăng ký giải chạy từ trước dịch bệnh diễn ra. Do tình hình Covid, giải chạy đã hoãn và bảo lưu đăng ký sang năm sau. Nhóm vận động viên này là nhóm mua vé sớm, hào hứng với giải chạy ngay từ đầu. Do đó, việc giải chạy bị hoãn sang năm sau với họ không hề ảnh hưởng gì đến quyết định tham gia giải chạy

Hình 1: Số lượng giải chạy theo từng năm từ năm 2013 tới năm 2022 (half marathon trở lên)



Hình 2: Số lượng vận động viên tham gia 3 giải chạy lớn của các cự ly 10km, half marathon, và marathon theo từng năm.



của họ. Nhóm vận động viên này kì vọng giải được tổ chức trở lại để họ được tiếp tục với sở thích, đam mê của mình.

Nhiều vận động viên chia sẻ, họ mới bắt đầu tập luyện chạy bộ trong thời gian diễn ra dịch Covid-19 và quyết định đăng ký tham gia giải chạy trong thời gian gần đây. Thứ nhất, dịch bệnh khiến mọi người

chú ý nhiều hơn tới sức khỏe. Chạy bộ là giải pháp đơn giản, hiệu quả kinh tế tốt để tăng cường sức khỏe. Chạy bộ cũng là môn thể thao an toàn trong tình hình dịch bệnh Covid-19. Trong không gian đủ rộng, đa phần khoảng cách giữa mọi người đủ lớn. Việc chạy bộ cũng không bị giới hạn bởi các trang thiết bị, do đó, họ có thể dễ dàng lựa chọn nơi tập.

Thứ hai, trong thời gian dịch bệnh, nhiều người có thời gian hơn do công việc kinh tế nói chung giảm sút, các kết nối xã hội cũng giảm mạnh do chính sách giãn cách xã hội. Vì thế, họ có nhiều thời gian để tập trung vào phát triển cá nhân. Chạy bộ là môn đơn giản, có thể thực hiện một mình, linh động về thời gian, nên được nhiều người thử nghiệm và lựa chọn.

Bên cạnh đó, do giãn cách xã hội, nhiều hoạt động thể thao, chăm sóc sức khỏe khác bị buộc phải đóng cửa hoặc tự động đóng cửa vì hiệu quả kinh tế không đạt. Các phòng gyms, bể bơi, phòng tập yoga đều phải tạm dừng để phục vụ công tác chống dịch. Do đó, những người tập luyện thể dục - thể thao thường xuyên buộc phải chuyển sang những môn thể thao khác đơn giản, phù hợp hơn. Chạy bộ được nhiều người thử nghiệm và gắn bó lâu dài, kể cả sau khi các hạ tầng thể thao cũ quay trở lại hoạt động.

4. Một số nhận định về thị trường dịch vụ giải chạy marathon trong tương lai gần

Qua thống kê mô tả, nghiên cứu đã đưa ra một bức tranh cụ thể hơn về tình hình thị trường dịch vụ giải chạy sau dịch Covid-19. Thị trường có những sự tăng trưởng bất ngờ cả về quy mô và số lượng.

Trước hết, giống như nhiều ngành kinh tế khác, thị trường chịu sức nén nặng nề trong thời gian dịch bệnh. Sau 2 năm Covid-19, nhu cầu về dịch vụ này vẫn tồn tại và bị nén lại. Sau khi xã hội bước vào bình thường mới, sự giải nén xuất hiện, nhu cầu tăng mạnh trở lại. Dịch vụ giải chạy cũng nằm trong xu thế chung của các ngành dịch vụ. Nhóm ngành này tuy không phải là nhu cầu thiết yếu, nhưng qua thời gian dài thiếu thốn, nhu cầu bùng nổ rất lớn. Việc kiểm soát tình hình bệnh dịch và chỉ đạo từ phía chính quyền đóng vai trò quyết định trong việc đưa các nhu cầu này quay trở lại thị

trường. Mở cửa trở lại, duy trì phát triển kinh tế đã trở thành nhiệm vụ cần phải thực hiện song song với chống dịch trong giai đoạn “bình thường mới”. Do đó, các nhà cung ứng, các chính quyền địa phương đều hiểu và luôn sẵn sàng cho việc thị trường quay trở lại.

Đặc biệt, nhu cầu sức khỏe càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Sự tăng trưởng đột biến của thị trường dịch vụ giải chạy là có cơ sở và bền vững. Sau thời gian dịch bệnh, nhận thức về sức khỏe của mọi người đã thay đổi đáng kể. Với số lượng người tử vong rất nhiều, không có thuốc chữa trị khẩn cấp, người dân thực sự hiểu rằng xây dựng nền tảng sức đề kháng sẽ giúp họ có cơ hội sống sót cao hơn trong những biến đổi nhanh và bất thường của dịch bệnh. Vì thế, họ chuyên tâm tập luyện bản thân nhiều hơn. Thêm vào đó, thời gian dịch bệnh làm nhịp sống công việc và xã hội chậm lại, giúp người dân có nhiều thời gian cho bản thân mình hơn. Nhiều thói quen mới hình thành, trong đó có những thói quen liên quan đến sức khỏe. Phong cách sống thay đổi, hướng theo lối sống khỏe, giúp củng cố mạnh mẽ hơn về lực tăng trưởng của thị trường dịch vụ giải chạy marathon trong tương lai.

Bên cạnh đó, giải chạy không chỉ tạo ra thị trường dịch vụ thể thao có sức tăng trưởng nhanh mà còn có vai trò chính trị đối với địa phương. Quan điểm sử dụng giải chạy như một hoạt động xã hội điểm nhấn của địa phương vẫn tiếp tục được duy trì và phát huy. Nhiều địa phương bắt đầu có giải chạy đầu tiên và lộ trình xây dựng thành giải chạy thường niên. Để sự phát triển được bền vững, các địa phương cần có chiến lược dài hạn từ marketing, huy động nguồn lực, tới các hoạt động quảng bá đi cùng, để xây dựng những giải marathon thường niên đặc sắc, hấp dẫn người tới tham dự và đậm đà bản sắc địa phương ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Tran Bach Xuan, Nguyen Hien Thi, Le Huong Thi, et. al. (2020). Impact of COVID-19 on Economic Well-Being and Quality of Life of the Vietnamese During the National Social Distancing. *Frontiers in Psychology*, 11, 1-9.

2. Gehl, J. (2010). *Cities for People*. Covelo, CA: Island Press.
3. Nguyễn Xuân Thành. (2021). Xu thế phát triển các giải chạy marathon và cơ hội phát triển kinh tế du lịch - thể thao của các địa phương. *Tạp chí Kinh tế Châu Á - Thái Bình Dương*, 592+593, 84-86.
4. Pamela Wicker, Kirstin Hallmann, James J.Zhang. (2012). What is influencing consumer expenditure and intention to revisit? An investigation of marathon events. *Journal of Sport & Tourism* 17(3), 165-182.

Ngày nhận bài: 5/9/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 2/10/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 12/10/2022

Thông tin tác giả:

NGUYỄN XUÂN THÀNH

Trường Đại học Kinh tế, Đại học Quốc gia Hà Nội

AN OVERVIEW OF THE RUNNING-RACE INDUSTRY AFTER THE COVID-19 PANDEMIC

● **NGUYEN XUAN THANH**

University of Economics and Business

Vietnam National University - Hanoi

ABSTRACT:

Like other event sectors, the running-race industry is severely affected by the COVID-19 pandemic. This study is to analyze the current situation of the running-race industry in the post-COVID-19 era. By using descriptive statistics, the study presents the development of running-race industry before and immediately after the COVID-19 pandemic. The descriptive statistics method is also used to analyze the quality of five major running races in Hanoi and Ho Chi Minh City. In addition, the study uses the quick interview method with athletes to further explore the causes of changes in the running-race industry. This study is expected to present an overview of the running-race industry and the impact of COVID-19 pandemic on this industry. Based on the study's findings, some recommendations are made to help local management agencies better manage the development of running-race industry.

Keywords: running races, marathons, running-race industry, COVID-19 pandemic.